

20 • Πρώτο Θέμα | Κυριακή 27 Νοεμβρίου 2011

Διεθνείς Έλληνες

Του Χρήστου Ζαμπούνη

Η είδηση κυκλοφόρησε από στόμα σε στόμα και έκανε αίσθηση στον ελληνικό εκδοτικό μικρόκοσμο. Παρότι οι εκδόσεις Πατάκη δεν την επιβεβαίωσαν, φέρονται να προσέφεραν το ασύλληπτο ποσό των 67.000 ευρώ για την αγορά των δικαιωμάτων του τελευταίου βιβλίου του Τζέφρι Ευγενίδη «The marriage plot» που μόλις κυκλοφόρησε στις ΗΠΑ. Οι λόγοι μιας παρόμοιας γενναϊόδωρης προσφοράς πρέπει να αναζητηθούν στην ενθουσιώδη κριτική υποδοχή της εν λόγω εκδόσεως στις χώρες όπου κυκλοφόρησε, καθώς και στο γεγονός ότι τα δύο προηγουμένα μυθιστορήματά του είχαν ιδιαίτερη εμπορική απήχηση στην Ελλάδα, με το «Middlesex» να αγγίζει το δυσθεώρητο αριθμό των 35.000 αντιτύπων, σύμφωνα με τον Πέτρο Παντελέσκο του «Libro». Η περίπτωση του Ελληνοαμερικανού συγγραφέως χρήζει ιδιαίτερης μνείας διότι στα λογοτεχνικά χρονικά είναι πολύ σπάνιο ένας διάκονος της γραφίδας να έχει τέτοια αναγνώριση με τόσο μικρό σε ποσότητα έργο. «Σύγχρονο Όμηρο» τον χαρακτηρίζουν σε πρόσφατο άρθρο τους οι «New York Times», χωρίς να υπερβάλλουν, τουλάχιστον ως προς τον επικό χαρακτήρα των βιβλίων του. «Υπάρχουν στοιχεία του J.D. Salinger», σημειώνει ο βρετανικός «Guardian», ο οποίος υμνεί την «κινηματογραφική αίσθηση» που διαθέτει ο Ευγενίδης ως προς την προσέγγιση του κοινωνικού και ιστορικού περιβάλλοντος.

Γεννημένος στις 8 Μαρτίου του 1960 στο Ντιτρόιτ του Μίσιγκαν, αντελήφθη από νωρίς την κλίση του. Τις πρώτες του ιστορίες τις γράφει σε ηλικία 5 ετών, ενώ στα 15 έχει αποφασίσει ότι το μόνο επάγγελμα που θέλει να εξασκήσει είναι αυτό του συγγραφέως. Η επιλογή των πανεπιστημιακών σπουδών του είναι προσανατολισμένη σε αυτή την κατεύθυνση - Αγγλική Φιλολογία στο Brown University και μεταπτυχιακό στη δημιουργική γραφή στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ. Η εμφάνισή του στα γράμματα γίνεται το 1993 με το μυθιστόρημα «Αυτόχειρες παρθένοι», που εντυπωσίασε τόσο για το θέμα του, την αυτοκτονία πέντε κοριτσιών που είναι αδελφές, όσο και για το απαράμιλλο στυλ γραφής του.

Οι αρετές του βιβλίου δεν διέλαθαν την προσοχή της κόρης του σκινοθήτη Φράνσις Φορντ Κόπολα, Σοφίας, η οποία το μετέφερε το 1999 στη μεγάλη οθόνη διατηρώντας τον αρχικό τίτλο. Στη συνέχεια χρειάστηκαν ακριβώς 9 χρόνια για να εκδοθεί το δεύτερο βιβλίο του, το «Middlesex», το οποίο έγινε παγκόσμιο μπεστ σέλερ και κέρδισε το περιβόητο βραβείο Πούλτζερ. Εδώ η θεματολογία είναι ακόμη πιο τολμηρή. Πρόκειται για την οικογενειακή σάγκα μιας ερμαφρόδιτης, της Καλλιόπης Στεφανίδου, η οποία ξεκινά από την Προύσα της Μικράς Ασίας και καταλήγει στο Ντιτρόιτ, με κομβικό στοιχείο την αιμομιξία και μια αριστουργηματική περιγραφή της Μικρασιατικής Καταστροφής. «Ο παππούς και η γιαγιά πέθαναν νωρίς και έτσι ήξερα ελάχιστα πράγματα για τη ζωή τους και απολύτως τίποτα για τον ελληνοτουρκικό πόλεμο. Δανείστηκα λοιπόν το ιστορικό περιβάλλον της εποχής από το βιβλίο της Marjorie Houserman "Η υπόθεση της Σμύρνης"», λέει εθελοντάς την ψυχραιμία έως αντικειμενική προσέγγιση των γεγονότων της εποχής. Σε αντίθεση

με τους παππούδες του που έμειναν προκαλυμμένοι στον τόπο καταγωγής τους, ο Ευγενίδης είναι αποστασιοποιημένος από αυτόν. Το 2003, όταν ήρθε στην Ελλάδα για την προβολή του «Middlesex», δήλωσε ότι «όπως συμβαίνει συνήθως, όταν επισκέπτεται κανείς την υποτιθέμενη πατρίδα του έτσι και εγώ κατάλαβα πως στην πραγματικότητα η Ελλάδα δεν ήταν πια η πατρίδα μου. Πηγαίνω στην Ελλάδα νιώθοντας Αμερικανός». Και μπορεί η ελληνικότητα να μην ανήκει στις προτεραιότητες της κοσμοθεωρίας του, όμως είναι ευκρινώς παρούσα στο έργο του. Στο «Marriage plot» πρωταγωνιστής είναι ένας Ελληνοαμερικανός, ο Μίτσελ Γκραμμάτικους.

«ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΟΜΗΡΟ» ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΟΝ ΤΖΕΦΡΙ ΕΥΓΕΝΙΔΗ ΣΕ ΠΡΟΣΦΑΤΟ ΑΡΘΡΟ ΤΟΥΣ ΟΙ «NEW YORK TIMES», ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΥΝ, ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΠΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΟΥ

Το θέμα του βιβλίου αφορά ένα ερωτικό τρίγωνο που διαδραματίζεται στις αρχές της δεκαετίας του '80 στο Πανεπιστήμιο Μπράουν και θίγει τη ρομαντική ψευδαισθηση που εξακολουθεί να έχει ο δυτικός κόσμος για τον γαμήλιο θεσμό. Κι εδώ, όπως αποκαλύπτει, υπάρχουν έντονα αυτοβιογραφικά στοιχεία, αφού όταν ήταν 20 ετών στο ίδιο πανεπιστήμιο ερωτεύτηκε μια κοπέλα, η οποία όταν έγιναν ζευγάρι του ανακοίνωσε ότι είχε κι άλλο φίλο. «Νομίζω ότι ο κόσμος εξακολουθεί να παίρνει πολύ σοβαρά τον παλιόμοδιτο θεσμό του γάμου κι ως κατέκτισε τη σεξουαλική ισότητα ή το αυτόματο διαζύγιο», σχολιάζει. Ο ίδιος είναι παντρεμένος με την Ιαπωνίδα καλλιτέχνη Karen Yátaūci και ζουν με τη 13χρονη κόρη τους στο Πρίνστον του Νιου Τζέρσι, όπου διδάσκει δημιουργική γραφή. «Ένας από τους λόγους που η τέχνη είναι σημαντική για μένα είναι γιατί ορισμένες φορές φέρνει σε ισορροπία το απόλυτο χάος», αρθροκείται να εποημάει σχετικά με τη δραστηριότητα της συζύγου του.

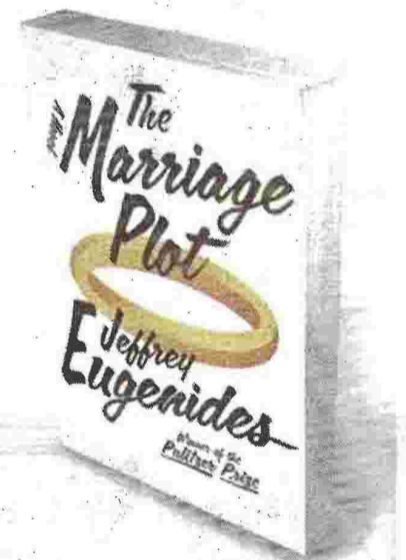
Περιγράφοντας την καθημερινότητά του, τονίζει ότι έχει ωράριο και νοοτροπία υπαλλήλου τραπεζίτη. Ξυπνά το πρωί και κάθεται στο γραφείο του προσπαθώντας να υιοθετήσει αυτό που οι Γερμανοί ονομάζουν «sitzfleisch», δηλαδή την ικανότητα να κάθεται σε μια καρέκλα και να υπομένεις μια εργασία. Η διαδικασία της συγγραφής, όπως ομολογεί, είναι αργή και βασανιστική. Αρκετές φορές ξεκινά μια ιστορία και την αφήνει στη μέση αρχίζοντας μια καινούρια, την οποία πάλι αφήνει στη μέση για να επιστρέψει στην αρχική. «Το συγγραφικό μου στοιχείο είναι να ξεφεύγω από τις καθημερινές λεπτομέρειες ή τις εμπειρίες της ζωής μου και γράφοντας να συνειδητοποιώ πράγματα που δεν ήξερα ότι γνώριζα», λέει δίνοντας τον τόνο της προκλήσεως που αντιμετωπίζει γράφοντας, για να κλείσει με μια ενδιαφέρουσα είδηση. «Σε ένα ή δύο χρόνια προστίθεται να εκδώσω μια συλλογή διηγημάτων, σπάζοντας με αυτόν τον τρόπο τον κύκλο των εννέα χρόνων που εξέδιδον τα βιβλία μου». Βιβλιογραφική λεπτομέρεια με σημασία. Όταν ήταν 21 ετών ο Ευγενίδης πήγε στην Ινδία και δούλεψε εθελοντής στο νοσοκομείο της Μπτεράς Τερέζας: «Ήθελα να δοκιμάσω κατά πόσον μπορεί ένας σύγχρονος άνθρωπος να κάνει καλό στους συνανθρώπους του». Ανεξαρτήτως των συμπερασμάτων που έβγαλε απ' αυτή τη φιλανθρωπική του δραστηριότητα, ένα είναι βέβαιο: ότι η ανάγνωση των βιβλίων του «κάνει καλό» στους αναγνώστες-συνανθρώπους του.

Τζέφρι Ευγενίδης

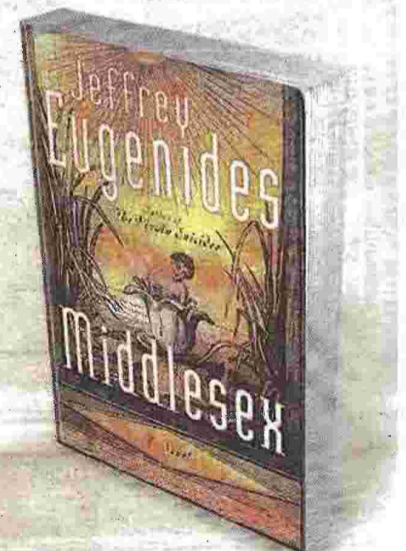
Το «ελληνικό» βραβείο Πούλτζερ

Οι παππούδες του εγκατέλειψαν τη Μικρά Ασία για την Αμερική μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Ο ίδιος, παρά την ισκνή συγγραφική του παραγωγή -μόλις τρία βιβλία σε 27 χρόνια-, αναγνωρίζεται ως ένας από τους κορυφαίους μυθιστοριογράφους της εποχής μας

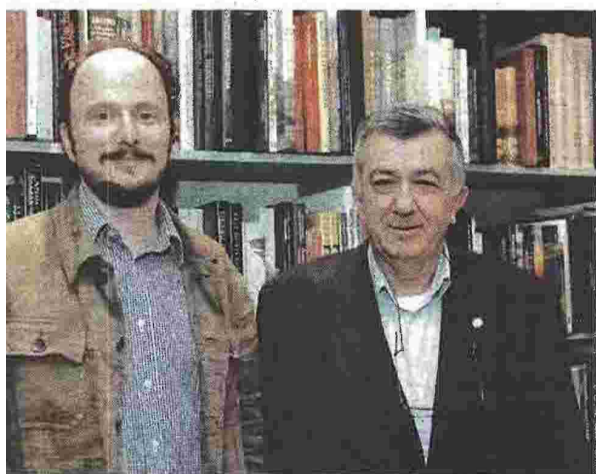
«ΤΟ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥ ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΞΕΦΟΥΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ Ή ΤΙΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΝΑ ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΩ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΗΞΕΡΑ ΟΤΙ ΓΝΩΡΙΖΑ»

Το τελευταίο βιβλίο του Τζέφρι Ευγενίδης «The marriage plot» που μόλις κυκλοφόρησε στις ΗΠΑ

Το μυθιστόρημα του Τζέφρι Ευγενίδης «Middlesex» είχε ιδιαίτερη εμπορική απήχηση και στην ελληνική αγορά, αγγίζοντας τον δυσθεώρητο αριθμό των 35.000 αντιτύπων

Ο Τζέφρι Ευγενίδης το 2003 με τον εκδότη Δημήτρη Παντελέσκο